

چند ویژگی برجسته در روش مونته سوری

تیر، ۱۳۹۱ Posted on

Categories: [کودکان و نوجوانان](#), [مهارت های زندگی](#)

Tags: [کودکان](#), [مهدکودک](#), [مونه سوری](#), [نقش معلم](#)

در این مقاله به برخی از ویژگی‌هایی که مونته‌سوری در کار با کودکان به آن اعتقاد داشت می‌پردازیم. قبل از همه بخشی از آخرین سخنرانی دکتر مونته‌سوری در هندوستان را با هم می‌خوانیم

هدف ما در این دوره، یافتن روش مستقیم‌تر برای آرایه‌ی فرهنگی غنی‌تر به نسل‌های آینده بود. ما شما را متقاعد می‌کنیم فرهنگی که به جوانان آرایه می‌شود، کافی نیست، خیلی بیشتر از این‌ها می‌توان عرضه کرد. به عبارت دیگر فرهنگ آرایه شده می‌تواند نوع وسیع‌تری باشد. تنها کافی است با سبکی دیگر آرایه شود و هدف ما هم همین است. ما به روشی تجربی در طی زمان آینده می‌توانیم به شما نشان دهیم چگونه این روش جدید بیشترین مزیت را برای اندیشه‌ی کودک دارد. این جریان نه تنها خسته‌کننده نیست، بلکه محرکی برای نیروهای روانی او است. این تلاش چیست؟ تلاش یعنی صرف بیشتر انرژی روانی یا هر انرژی دیگر، تلاش یعنی تقلید و تمرین کردن استعدادها، بیش از آن چه فرد فکر می‌کند در حد توان اوست. تلاش یعنی حرکت فراتر از قدرت. هنگامی که کودک مانعی در فعالیت خود نمی‌بیند، آماده است خیلی بیشتر از آنچه انتظار داریم کار و فعالیت کند. زیرا با این تمرین فکری سخت است که خود را رشد می‌دهد و این رشد نه خستگی است، نه تنبلی و نه راحتی. فعالیت حیاتی رشد مداوم است و او هرگز خسته نمی‌شود. در هر حال، قانونی که برای تمام دوره‌های زمانی رشد صادق است این است که بیشترین تلاش از یک نیروی محرک آنی منشأ می‌گیرد که به بیشترین میزان رغبت و انگیزه منتهی می‌شود. بنابراین باید هدف ما این باشد که این تلاش درونی را پرورش دهیم."

۲۹ مارس ۱۹۴۴

خود انضباطی یا آموزش انضباط درونی فرد

موضوع خود انضباطی، از موضوع‌های پایه‌ای آموزش زندگی عملی در روش مونته‌سوری است. این آموزش به کودک فرصت یادگیری بهتر و استفاده‌ی بهتر از فرصت‌ها برای هر گونه آموخته‌ای را می‌دهد. مهم‌ترین بخش آموزش، در خود انضباطی کودکان، تحریک حس درونی آن‌ها برای اندیشیدن درباره‌ی نوع عمل‌کردشان است. برای کودکان باید مشخص شود دلیل انضباط چیست و چرا آنان باید هر کاری را با برنامه و آرامش خاص انجام دهند. کودکان باید متوجه شوند بی‌نظمی، جنجال و نداشتن برنامه ریزی چه ضررهایی به آن‌ها می‌رساند.

پایه ریزی انضباطی در کودک سبب می‌شود اعتماد به نفس خود او افزایش یابد. قدرت تفکر او تقویت شده و مهم‌تر از همه این که کودک زودتر به هدف از پیش تعیین شده‌ی خود برسد. این امر سبب خود تشویقی او شده و لذت کارش را چندین برابر می‌کند، زیرا سرعت عمل او به دلیل برنامه ریزی قبلی بیشتر بوده است. کودک با آموختن انضباط درونی، پی‌می‌برد خودش باشد نه یک عروسکی که بزرگترها برای او تصمیم می‌گیرند. او می‌آموزد سکوت کند و در فرصت سکوت درباره‌ی دیگران فکر کند و انتخاب‌گر باشد. او می‌آموزد حقوقی دارد و باید به آن احترام گذاشته شود دیگران نیز دارای حقوقی هستند که برای او قابل احترام است.

او یاد می‌گیرد می‌تواند مستقل عمل کند. هر چند در بسیاری اوقات گروه می‌تواند کمک خوبی برای پیشبرد اهدافش باشد، این اوست که انتخاب می‌کند تنها کار کند و یا با دیگران. این امر سبب می‌شود کودک احساس شخصیت کند و به بزرگترهای خود احترام بگذارد. هم چنان که به کوچکترها اهمیت می‌دهد و در صورت لزوم راهنمای آن‌هاست. او می‌داند اگر گروهش شکست بخورد، خودش هم شکست خورده است. کودکان در کلاس‌های مونته‌سوری با احساس صمیمیتی که در جو موجود است، تلاش می‌کنند سلامت جامعه‌ی کوچک خود را حفظ و در افزایش آن بکوشند.

تمامی این اتفاق‌ها نیازمند هدایت اولیه‌ی کودکان به وسیله‌ی مربی آشنا به روش و علوم مونته‌سوری است. این مربی با توانایی

خاص خود و با پایه ریزی مناسب یکی دو ماه ابتدای سال قادر خواهد بود بقیه‌ی سال را با آرامش کامل همراه کودکان و بدون دغدغه‌ی فکری سپری کند و در پایان سال بازدهی عملی بسیار خوبی داشته باشد.

وقتی کودک لذت انضباط در هر کاری را درک کند، بسیار راحت می‌تواند پذیرای آن شود. یک مربی می‌تواند به جای تهدید کودکان و رفتار دیکتاتورانه با کودکان، به گونه‌ای برخورد کند که کودک برای تغییر رفتار خود تشویق و ترغیب شود. همه‌ی انسان‌ها کمال‌گرا هستند و از زیبایی خود لذت می‌برند. کودکان هم این لذت را تجربه می‌کنند. برای مثال اگر کودکی با چهره‌ای ژولیده و بی‌نظم به کلاس بیاید، مربی می‌تواند به جای تهدید او به گونه‌ای رفتار کند که کودک ترغیب به انضباط شود. برای این کار مربی می‌تواند در آینه نگاه کند و درباره آرایش و دندان خود حرف بزند. در این صورت کودک هم که دوست ندارد خود را ژولیده و نامنظم ببیند، تلاش می‌کند تا مشکل را حل کند. به این ترتیب کودک خود معلم خود می‌شود، برای خود برنامه ریزی کرده و به آن عمل می‌کند و از عمل خود لذت می‌برد. این خود تشویقی بالاترین جایزه‌ی اوست و سبب می‌شود کودک به دنبال لذت دیگری بگردد.

مربی در بحث خود انضباطی نباید کودکان را با هم مقایسه کند و یا کودکی را وادار به کاری کند یا از قبل برای او برنامه ای بریزد و به او تحمیل کند، بلکه او باید آن قدر علم و توانایی داشته باشد تا با سیاستی عمیق، زیبایی و لزوم این انضباط را به کودک بفهماند. بدین ترتیب، کودک خود برای انجام عمل ترغیب می‌شود. این اتفاق با نوازش کودکان و همراه کردن آنان در مسیر دلخواه روی می‌دهد. اشتیاق ذاتی کودکان برای یادگیری با فرصت دادن برای به کارگیری فعالیت‌های اختیاری و غیر اختیاری و با راهنمایی مربی آموزش دیده تشویق می‌شود. کودکان در حین کار، قدرت تمرکز خود را تقویت می‌کنند و احساس خوش آیندی از حس خود انضباطی خویش به دست می‌آورند.

در چارچوب این امر کودکان گام‌های خود را متناسب با فعالیت‌های خود گسترش می‌دهند. تغییر شکل و دگرگونی کودکان از افتد. فعالیت‌های مونته سوری برای پذیرش تغییرات شخصی و علایق تولد تا بزرگسالی به وسیله‌ی طرح‌های پیش‌رفته اتفاق می‌کند، تغییراتی در نقطه نظرها و عادت‌های روزمره داده است. مونته سوری‌ها عقیده دارند کودکان تا قبل از ۶ سالگی کاوش‌گران حسی هستند که نیروی درک خود را به وسیله‌ی فراگیری محیط و فرهنگ بنا می‌کنند.

کودکان در این دوره آن چه را دکتور مونته سوری به نام ذهن جذاب نامیده است نشان می‌دهند. این نوع توانایی بی‌نظیر، اما ناپایداری دارد که همه‌ی جنبه‌های فیزیکی و معنوی محیطی را جذب می‌کند. او این عمل را بدون تلاش یا خستگی انجام می‌دهد. کودک به دلیل کمک به خودسازی به کارهای شخصی تشویق می‌شود. دنبال کردن توانایی‌های کودکان آنان را برای تکفیر با نظم و تربیت و به نمایش گذاشتن خود یاری می‌دهد. مونته سوری دریافت، همه‌ی کودکان در گذر از دوران رشد حواس پنج‌گانه خود، نوساناتی را تجربه می‌کنند.

قیاس و تضاد در روش مونته سوری و روش سنتی

کودکان در روش مونته سوری می‌آموزند به شکل گروهی و مستقل فعالیت کنند. آن‌ها به دلیل تشویق در تصمیم‌گیری از دوران اولیه‌ی کودکی قادرند بسیاری از مشکلات و مسایل خود را حل کنند. در عین حال این کودکان حق انتخاب ویژه برای آرایه‌ی فعالیت و مدیریت زمان دارند. آن‌ها تشویق می‌شوند ایده‌ها را تغییر دهند و با دیگران آزادانه گفت‌وگو کنند. مهارت آنان در شریک شدن سبب هماهنگی شان با روش‌های جدید می‌شود. برنامه‌های مونته سوری بر پایه‌ی خودمحوری است، نه فعالیت‌های رقابتی. کمک به توسعه تقویت ذهنی و اعتماد در قالب و تغییر دیدگاه‌های مثبت در مقایسه‌ی روش مونته سوری با سایر روش‌ها ملموس است.

زندگانی عملی

تجربه‌های زندگی عملی به کودک مراقبت از خود، دیگران و محیط را می‌فهماند. فعالیت‌ها شامل عملیاتی است که کودکان به عنوان بخشی از زندگی روزانه در خانه انجام می‌دهند. مانند شست‌وشو، اتو کردن، ظرف‌شویی، تزیین گل‌ها و غیره.

عناصر و عوامل که سبب آمیزش بشر با دیگران می شود، با مهربانی و فروتنی معرفی شده و به وسیله ی همین فعالیت ها کودکان هم کاری جسمانی را گسترش می دهند و قادر به حرکت می شوند. بدین ترتیب آن ها به کاوش محیط می پردازند. کودکان فعالیت ها را از آغاز تا پایان آموخته و پی گیری و اراده ی خود را در کار گسترش می دهند. این اتفاق در تعریف مونته سوری به عنوان خمیری مایه ی حرکت نیروی درک مطرح است. مواد و اجسام حسی به عنوان ابزاری برای پشرفت محسوب می شود. کودکان شناخت و ادراک سودمندی را دنبال می کنند و نظم و دسته بندی ادراک را می آموزند. آن ها این اتفاق را به وسیله ی لمس کردن

